

היום נלמד בעזרת ה':

חולין דף קכט עמ' א

(בעמוד הקודם)

ת"ר החותך כזית בשר: היה לו אבר מן החי (אבר שנתלש מהבהמה בחייה), והוא חתך מהאבר כזית של בשר, ואחר כך חשב על הבשר להאכיל אותו לגוי, הבשר טהור. משום שכשהוא תלש אותו מהאבר, התבטלה ממנו טומאת אבר מן החי, ולאחר מכן לא נגעה בו טומאה אחרת.

אבל אם קודם הוא חשב על הבשר להאכיל אותו לגוי, ואחר כך הוא תלש אותו מהאבר, הבשר נשאר טמא. כי כשהוא חשב עליו להאכילו לגוי, הוא הפך אותו ל'אוכל', והבשר קיבל טומאה מהאבר. ואמנם כל עוד הבשר מחובר לאבר, הוא חלק ממנו והוא עצמו 'אב הטומאה', אבל כשחתך אותו מהאבר הוא נעשה ראשון לטומאה, כי הלכה הטומאה החמורה שהיתה לו ונשארה עליו טומאה קלה יותר.

רבי אסי לא על לבי מדרשא: רבי אסי לא נכנס לבית המדרש. הוא פגש את רבי זירא ושאל אותו מה אמרו בבית המדרש? אמר לו מה קשה לך? אמר לו רבי אסי הברייתא (הנ"ל) אומרת 'חישב ואח"כ חתכו, טמא'. אך הרי הבשר נטמא מהאבר ב'טומאת בית הסתרים', כי הוא קיבל טומאה כשהוא היה מחובר לאבר, ומקום החיבור של הבשר לאבר מוסתר מהעין ואי אפשר לראות אותו. והדין הוא שטומאת בית הסתרים לא מטמאת!

אמר ליה אף לידי קשיא לי: אמר לו רבי זירא גם לי זה היה קשה, ושאלתי את רבי אבא בר ממל, והוא אמר לי שהברייתא הולכת בשיטת רבי מאיר הסובר שטומאת בית הסתרים כן מטמאת.

הסוגיא שעליה דיבר רבי מאיר - בהמה מעוכרת שהוציא העובר את ידו החוצה, ושחטו את אמו ואחר כך חתכו את היד שבחוץ, לדעת רבי מאיר כל הבשר של

העובר טמא בטומאת נבלה, משום שהוא נגע ביד שיצאה מהבהמה, והיא טמאה בטומאת אבר מן החי כנבלה.

אמר ליה ולא זימנין סגיאין: אמר לו רבי אסי דבריו לא מועילים לי, כי האם פעמים רבות הוא לא אמר לי את התירוץ הזה? וענית לי שרבי מאיר סובר שיש הבדל בין בין טומאה שצריכה הכשר לטומאה שאינה צריכה הכשר.

כלומר בעובר שהוציא את ידו, כששחט את הבהמה, הבשר של העובר הוכשר בדם השחיטה, ואז האבר שמחובר לבשר טימא את הבשר. ואפילו שהטומאה היא במגע בית הסתרים, סובר רבי מאיר שהוא טמא. אבל כאן הבשר לא הוכשר, ומה יועיל שמגע בית הסתרים מטמא? הרי הוא לא יכול להטמאות בלי הכשר!

אמר רבא ומאי קושיא? דלמא בשהוכשר: אולי מדובר שהבשר של האבר כן הוכשר קודם שחתך אותו.

אמר ליה רבה בר רב חנן לרבא: למה הבשר צריך בכלל הכשר? הרי כשהוא היה מחובר לאבר הוא טימא 'טומאה חמורה אגב אביו', כלומר הוא טימא בטומאת 'אבר מן החי' בגלל החיבור ל'אבא' שלו שהוא האבר (בהיותו חלק מאבר מן החי). ורבי ישמעאל אמר לעיל (דף קכ"א) שאוכל שסופו לטמאות טומאה חמורה אינו צריך הכשר (כגון נבלה של עוף טהור, שסופה לטמאות 'טומאה חמורה' דהיינו מי שיאכל אותה היא תטמא את בגדיו). וכל שכן כאן שהבשר כבר טימא טומאה חמורה, שהוא לא יצטרך הכשר כשנחתך מהאבר.

אמר ליה כששימש מעשה עץ שימש: ענה לו רבא, אין זה דומה לנבלת עוף טהור. כי שם היא כל הזמן 'אוכל' ואינה משתנה. אבל כאן בהתחלה הבשר שימש בתור 'עץ' כלומר הוא היה חלק מהאבר ולא 'אוכל', ואחרי שחשב עליו לאכילה הוא נעשה 'אוכל', ועכשיו הוא מקבל טומאת אוכלין מהאבר. אמנם הוא נעשה דבר חדש, כי הוא נהפך לאוכל ולכן הוא צריך לקבל הכשר כדי לקבל טומאה.

דינים נוספים שאומרים בהם 'כששימש, מעשה עץ שימש':

❖ **אמר אביו, הרי אמרו כופת שאור:** כתוב בברייתא (בפסחים), חתיכת שאור (= חמץ קשה), שייחד אותה לשיבה, בטלה מדין 'חמץ' ואינו עובר עליה משום

"בל יראה ובל ימצא" בפסח, כי היא התבטלה מלהיות 'אוכל' ונעשתה 'כלי'. ולכן היא גם מטמאת אם ישב עליה זב.

אמר על כך אב"י שהטומאה הזו (שהיא מטמאת משום מושב הזב) אינה מדאורייתא אלא מדרבנן. כי אם תעלה בדעתך שהיא מדאורייתא, אם כן מצאנו אוכלין שמטמאין טומאה חמורה. והרי רבי ישמעאל אמר שאוכלין לא מטמאין טומאה חמורה (ולכן הם צריכים הכשר)!

דחייה: כשימש, מעשה עץ שימש: כאשר הוא ייחד את הכופת לשיבה, היא כבר לא 'אוכלין', אלא היא 'עץ' בעלמא, ולכן היא מטמאת טומאה חמורה.

✦ **אמר אב"י הרי אמרו תקרובת עבודת כוכבים:** כתוב בברייתא מאכלים ששימשו כתקרובת לעבודה-זרה מטמאים באוהל. אמר אב"י על כך שהטומאה הזו אינה מדאורייתא, כי אם לא כן מצאנו אוכלין שמטמאין בטומאה חמורה. וקשה כנ"ל!

דחייה: כשימש מעשה עץ שימש: ברגע שהמאכלים שימשו תקרובת לע"ז הם נאסרים בהנאה והם כבר לא נחשבים לאוכל אלא כמו 'עץ' שנעבד לע"ז.

✦ **אמר אב"י הרי אמרו חבורי אוכלין:** מאכלים המשמשים חיבור לכלי, נחשבים ככלי. כגון בצק שסותמים איתו את הסדק שבקערה, אם נגעה טומאה בבצק הרי זה כאילו נגעה הטומאה בכלי. אמר אב"י על כך שהטומאה הזו אינה מדאורייתא, כי אם לא כן מצאנו אוכלין שמטמאין בטומאה חמורה. וקשה כנ"ל!

דחייה: כשימש מעשה עץ שימש: כשסתמו את הסדק עם הבצק, הבצק התבטל מלהיות 'אוכל' ונהפך להיות כמו חלק מהכלי העשוי מ'עץ'.

✦ **אמר ליה רב פפא לרבא:** כתוב בברייתא, חֵלֶב הכוליא של נבלה הנמצא בכפרים, כדי שהוא יקבל טומאת אוכלין, צריך 'מחשבה' דהיינו שיחשוב עליו להאכילו לגוי, וכן צריך 'הכשר' במשקה. והטעם, בגלל שחֵלֶב הוא דבר הנאכל רק בשעת הדחק. ובכפר אין הרבה אנשים, ובאופן סתמי הוא לא אמור להיות נאכל, אלא אם כן חשב עליו ואז הוא נעשה 'אוכל'.

אמר על כך אב"י, הרי החלב הזה הוא 'שומר' על הכוליא, ולכן הוא מטמא את הנוגע בו בטומאת נבלה. אמנם הטומאה הזו אינה מדאורייתא, כי אם לא כן, מצאנו

אוכלין שמטמאין בטומאה חמורה (טומאת נבלה) ובכל אופן צריכים הכשר כדי לקבל טומאת אוכלין. וקשה על רבי ישמעאל שאמר שאוכלין שמטמאים טומאה חמורה אינם צריכים הכשר!

דחייה: כששימש מעשה עץ שימש: כאשר החלב שומר על הכוליא הוא לא 'אוכל' אלא כמו 'עץ' בעלמא.

< **אמר רב מתנה:** בית שסייך את הגג שלו עם שיבולים שיש בהם זרעים, מכיון שהוא עשה מהם סכך הם בטלחים לבית ונחשבים כחלק מהבית והם טהורים מטומאת אוכלין. ואם נהייתה צרעת בבית הזה, כל הבית טמא כולל הזרעים. אמר רב מתנה שהטומאה הזו אינה מדאורייתא, כי אם היא מדאורייתא אם כן מצאנו זרעים שמטמאים טומאה חמורה. שלא כדברי רבי ישמעאל!

דחייה: כששימש מעשה עץ שימש: כשסייך עם הזרעים, הזרעים נהפכו לגג, ונעשו כ'עץ' בעלמא.